

Željka Bujanić

DV „Cvrčak”, Čakovec

zeljka.bujanic5@gmail.com

Nikola Kraljić

DV „Cvrčak”, Čakovec

nkraljic@gmail.com

Iz vrtića u školu: primjer suradnje vrtića i škole u Ivanovcu za dobrobit djece

Sažetak

Dječji vrtić je prva odgojno-obrazovna ustanova koju dijete pohađa. Iako nigdje nije propisan i reguliran postupak prijelaza djece iz dječjeg vrtića u školu, važnost suradnje odgojitelja i učitelja, odnosno vrtića i škole, a sve u svrhu dobrobiti djece i što lakšeg prelaska iz vrtića u školu dokazuje sad već više godišnja suradnja Dječjeg vrtića Pčelice Ivanovec, koji djeluje kao područni odjel DV Cvrčak Čakovec i Osnovne škole Ivanovec. Zajedno djeluju u projektu pod nazivom "Od vrtića do škole, dobri susjedi se vole". Geografski položaj vrtića i škole olakšava međusobnu suradnju jer se obje odgojno – obrazovne ustanove nalaze jedna nadomak druge. Cilj međusobne suradnje je olakšati proces prelaska djece iz vrtića u školu, stvoriti pozitivnu sliku o školi i učiteljima, također pomoću prijatelja mentora upoznati buduće polaznike škole s unutarnjim i vanjskim prostorom, dnevnom rutinom, autobusnim stajalištem za djecu putnike, bližom okolicom škole i školom kao pozitivnim mjestom. Kvalitetnom međusobnom suradnjom dvjema odgojno - obrazovnim ustanovama koje su važne za odgoj i obrazovanje djece, dokazujemo kako prijelaz iz vrtića u školu ne treba biti stresan, već zabavan i lak. Međusobnom razmjenom informacija između odgojitelja, učitelja, ravnatelja i pedagoga škole postignuto je lakše i kvalitetnije formiranje razreda. Individualne razvojne mape koje izrađuju odgojitelji (u suradnji s roditeljima i djecom) pokazatelj su kako se dijete individualno razvija. Individualne razvojne mape djece koriste se za praćenje napretka svakog djeteta u tjelesnom i psihomotornom razvoju, spoznajnom, socio-emocionalnom razvoju i razvoju govora, kao i posebnostima svakog pojedinog djeteta. One omogućuju da se uoče razlike u tempu i načinu razvoja, kako bi se svako dijete podržalo u skladu s njegovim jedinstvenim potrebama. Razvojna mapa djeteta idealan je alat kod prijelaza iz jedne skupine u drugu odgojno – obrazovnu skupinu, kao i kod prijelaza iz vrtića u školu. Dobrobiti rada odgojitelja i učitelja kako bi djetetu prijelaz iz vrtića u školu bio što lakši potvrđene su pozitivnim povratnim informacijama učitelja i roditelja o lakoj prilagodbi djeteta na samostalan odlazak u školu. Škola više nije nepoznato mjesto već mjesto zabave i učenja novih saznanja.

Ključne riječi: prijelaz iz vrtića u školu, pozitivna slika, razvojne mape, uvažavanje mišljenja, predškolci.

1. Uvod

Prema Državnom pedagoškom standardu predškolskog odgoja i naobrazbe (2008) dječji vrtić je predškolska ustanova (sa ili bez podružnica) u kojoj se provode organizirani oblici izvanobiteljskog odgojno-obrazovnog rada, njege i skrbi o djeci predškolske dobi. Dječji vrtić, kao prva odgojno-obrazovna ustanova koju dijete pohađa, ima važnu ulogu u pripremi djeteta za polazak u osnovnu školu. Vrtići nisu „čekališta” škole, već odgojno – obrazovne ustanove u

kojima dijete sazrijeva socioemocionalno, kognitivno, razvija se spoznajno i psihomotorno. Svako dijete je zasebna individua, sa svojim tempom razvoja, stoga je iznimno važno pratiti djetetov tjelesni i psihomotorni razvoj, spoznajni razvoj, socio-emocionalni razvoj i razvoj govora kako bi se svakom djetetu moglo pristupiti u skladu s njegovim potrebama i interesima. Individualne razvojne mape djece koriste se za praćenje napretka svakog djeteta u različitim područjima razvoja (tjelesni i psihomotorni razvoj, spoznajni razvoj, socio – emocionalni razvoj i razvoj govora). Razvojne mape mogu biti digitalne ili papirnate. U Dječjem vrtiću Pčelice u Ivanovcu vode se papirnate razvojne mape (ispisi praćenja po područjima, dječje anegdote, važni likovni radovi, tekstovi i fotografije nastale u suradnji s roditeljima prikupljaju se u jedan registrator). Takav zbir različitih podataka omogućuje da se uoče razlike u tempu i načinu razvoja, kako bi se svako dijete podržalo u skladu s njegovim jedinstvenim potrebama. Iznimno su važne kako bi se prepoznale individualne potrebe i interesi djeteta, omogućila pravovremena podrška u slučaju odstupanja u razvoju, osigurao kontinuitet između obiteljskog i institucionalnog okruženja (uključivanje roditelja u kreiranje mapa putem raznih zadataka – važni događaji u djetetovom životu kao primjerice rođenje brata ili sestre, prevladavanje strahova, kako je proveo ljeto ili blagdanje). Razvojne mape mogu poslužiti kao vrlo koristan alat prilikom komunikacije odgojitelj – roditelj – dijete, ali i kao odlično sredstvo u prelasku djeteta iz vrtića u školu. Iako ne postoji zakonski definiran prijelazni proces iz vrtića u školu, sve se više naglašava potreba za sustavnom i planiranom suradnjom između odgojitelja i učitelja (Bouillet, 2011). Postupci prijelaza nisu doneseni i propisani Državnim pedagoškim standardom (2008), ni Nacionalnim kurikulumom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015), ali praksa pokazuje da planirana i promišljena suradnja između vrtića i škole može imati značajan pozitivan učinak na djecu. Ovaj rad prikazuje primjer takve suradnje između Dječjeg vrtića Pčelice Ivanovec i Osnovne škole Ivanovec.

2. Važnost suradnje između vrtića i škole

Uspješna tranzicija iz vrtića u školu zahtijeva koordinaciju između svih uključenih – djece, roditelja, odgojitelja i učitelja. Prema Kovaču (2007), nedostatak komunikacije i suradnje između vrtića i škole može stvoriti osjećaj nesigurnosti kod djece i otežati prilagodbu. Suradnja između predškolskih i školskih ustanova omogućuje stvaranje kontinuiteta u odgojno-obrazovnom radu. U praksi to znači zajedničko planiranje aktivnosti, razmjenu informacija o djeci, uvažavanje individualnih potreba i osiguravanje emocionalne podrške djeci i roditeljima. U suradnji s OŠ Ivanovec, odgojitelji DV Pčelice inicirali su projekt *Od vrtića do škole, dobri susjedi se vole* s ciljem olakšavanja procesa prelaska djece iz vrtića u školu. Projekt je krenuo 2022. godine i s obzirom na pozitivne ishode, postao je trajna suradnja utkana u kurikulum vrtića. Jedan od ciljeva bio je stvoriti pozitivnu sliku o školi i učiteljima. Upoznati djecu predškolce sa pedagoginjom škole (koja će provoditi testiranja za školu). Upoznati djecu predškolce s učiteljicama četvrtih razreda (koje na jesen kreću raditi s prvim razredima). Također, upoznati djecu iz vrtića sa starijim prijateljima (djecom učenicima četvrtih razreda iz škole) kako bi zajedno istražili prostor škole, vanjskim prostor škole. Jedan od ciljeva bio je upoznati djecu s dnevnim rutinom u školi, autobusnim stajalištem za djecu putnike, bližom okolicom škole i školom kao pozitivnim mjestom. Pozvati učiteljice u vrtić kako bi ih djeca upoznala na njima poznatom i sigurnom mjestu. U praksi se pokazalo da zajednički projekti, poput *Od vrtića do škole, dobri susjedi se vole*, mogu značajno doprinijeti smanjenju stresa prilikom odlaska na testiranje za školu, kao i samog prelaska iz vrtića u školu, na taj način se potiče djetetova pozitivna slika o školi. Blizina dviju ustanova u Ivanovcu dodatno je olakšala suradnju, posjete, upoznavanje učitelja i školskog prostora. Dugoročnom suradnjom ostvareno je da djeca bez straha pristupaju testiranjima za školu, školu smatraju kao pozitivno mjesto, djeca nemaju separacijsku anksioznost prilikom odvajanja od roditelja i odlaska u školu.

3. Uloga razvojnih mapa – neformalne pedagoške dokumentacije djece

Prema Visković i Višnjić Jevtić (2019) za olakšavanje prijelaza iz jednog okruženja djeteta u neko novo nepoznato okruženje trebalo bi osnažiti djecu, poticati dječji razvoj, otkloniti strah, ojačati njihove socijalne kompetencije te razviti nove strategije učenja. Umrežavanjem odraslih, koji sudjeluju u postupcima prijelaza djeteta u novo okruženje, omogućava se kvalitetna, sigurna i jednostavnija prilagodba djeteta novoj sredini. Razvojne mape mogu značajno olakšati prijelaz djece iz vrtića u školu, jer omogućuju kontinuitet u praćenju razvoja i prijenos važnih informacija o djetetu između odgojno-obrazovnih ustanova. Taj prijelaz često predstavlja veliki korak za dijete, ali i za roditelje i odgojno-obrazovne djelatnike. Razvojna mapa kao kvalitetna dokumentacija olakšava same postupke prijelaza jer novi odgojitelji ili učitelji kroz razvojnu mapu, na jednom mjestu, sustavno i cjelokupno upoznaju dijete putem fizičkog registratora sa prikupljenim materijalima i ispisima. Razvojna mapa odlazi u novu skupinu ili vrtić zajedno s djetetom, uz suglasnost roditelja, razvojna mapa može biti dostupna učiteljima prilikom razgovora u vrtiću i formiranja razrednih odjela u svrhu kreiranja što pogodnijeg okruženja za djecu. Jedan od ključnih alata u procesu prijelaza je razvojna mapa – dokument koji odražava djetetov cjelovit razvoj, interese, potrebe i jake strane. Slunjski (2011) naglašava kako razvojna mapa potiče individualizirani pristup djetetu i omogućuje kvalitetniju pripremu za školu. Osim što služi odgojiteljima u praćenju napretka, razvojna mapa koristi se i u komunikaciji s učiteljima, čime se olakšava formiranje razreda u skladu s potrebama učenika (Palekčić, 2008).

4. Stvaranje pozitivne slike o školi

Za dijete koje prvi put dolazi u školu, ključno je da ono školu percipira kao sigurno, poznato i zanimljivo mjesto. Kroz aktivnosti u sklopu projekta *Od vrtića do škole, dobri susjedi se vole*, predškolci su imali priliku upoznati ne samo prostore škole, već i učitelje, učenike (mentore), sportsku dvoranu, stajalište za autobuse. Takav pristup omogućava djeci da školu dožive kao poznato, prijateljsko i poticajno okruženje (UNICEF, 2014). Time se umanjuje neizvjesnost i strah, a povećava motivacija i pozitivna očekivanja. Djeca koja imaju priliku upoznati školu prije samog početka nastave lakše se emocionalno i socijalno prilagođavaju. Na taj način škola prestaje biti nepoznata i zastrašujuća institucija, a postaje prostor igre, učenja i stvaranja novih odnosa. U svrhu poticanja odgovornosti kod djece, osmišljena je aktivnost „Putujuća školska torba” gdje su djeca brinula o stvarima iz školske torbe (pernici, bilježnici za dojmове i slikovnicama). Školska torba zajedno sa stvarima odlazila je iz vrtića u obitelj djeteta na tjedan dana, svaki tjedan kod drugog djeteta. Prilikom donošenja stvari u vrtić, u bilježnici za dojmове, roditelji su zajedno s djecom opisali što su sve radili taj tjedan, koja slikovnica je djetetu bila najdraža i zašto, a dijete je oslikalo omiljenu slikovnicu. Kroz aktivnost „Putujuća školska torba” kod djece smo osvještavali osjećaj odgovornosti za stvari i potrebno izvršavanje obveza (briga za dobivene stvari, crtanje priča, crtanje u bilježnicu).

5. Uvažavanje mišljenja i potreba djece

Suvremeni pedagoški pristupi, temeljeni na Konvenciji o pravima djeteta, naglašavaju važnost uvažavanja dječjeg mišljenja u svim procesima koji se tiču njihova života. Bouillet (2011) ističe da je aktivno sudjelovanje djece u procesima prijelaza ključno za razvoj njihove samostalnosti i osjećaja sigurnosti. Djetetovo iskustvo mora biti prepoznato kao relevantno i vrijedno, a njegova perspektiva uključena u planiranje aktivnosti prijelaza. Djeca nisu pasivni primatelji znanja, već aktivni sudionici vlastitog razvoja. Uspješan prijelaz u školu podrazumijeva da se djetetu omogući aktivno sudjelovanje u procesima upoznavanja s novom sredinom, da se poštuje njegov tempo prilagodbe i da se ojača njegova samostalnost.

6. Povratne informacije i evaluacija

U projektu je sveukupno sudjelovalo šest učiteljica OŠ Ivanovec, ravnateljica škole, pedagoginja škole, knjižničarka škole i pet odgojitelja DV Pčelice kroz četiri pedagoške godine. Svake pedagoške godine bila su uključena djeca koja su bila godinu dana pred polazak u školu (sveukupno njih 80) i njihovi roditelji. Nakon provedbe projekta i polaska u školu (najčešće u mjesecu listopada) učitelji i roditelji koji su sudjelovali u projektu potvrdili su kako djeca koja su prošla kroz pripremne aktivnosti iskazuju veću samostalnost, manje stresa i lakšu prilagodbu. Učitelji su nakon prolaska vremena prilagodbe u evaluacijskom susretu s odgojiteljem komentirali svoje viđenje dolaska djece u školu prije provođenja ove suradnje i nakon provođenja suradnje. Škola je percipirana kao mjesto novih saznanja, učenja, igre, a ne kao nešto nepoznato i zahtjevno. Ovakve inicijative doprinose i većoj profesionalnoj povezanosti među stručnjacima te jačanju lokalne zajednice. Veća profesionalna povezanost uočila se u uvažavanju kompetencija odgojitelja prilikom uključivanja odgojitelja u proces formiranja razrednog odjela, međusobnog planiranja zajedničkih aktivnosti u vrtiću i školi, uvažavanju razvojnih mapa i komunikaciji različitih dionika školskog sustava i ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u svrhu dobrobiti djece.

7. Zaključak

Prijelaz iz vrtića u školu predstavlja važno životno razdoblje koje se može značajno olakšati kvalitetnom međuinstitucionalnom suradnjom. Iako ne postoji formaliziran sustav prijelaza djece iz vrtića u školu, kvaliteta tog procesa uvelike ovisi o inicijativi i suradnji stručnjaka koji rade s djecom. Primjer suradnje DV „Pčelice“ i OŠ Ivanovec pokazuje kako prijelaz može biti osmišljen, podržan i djetetu prilagođen proces. Razvojne mape, pripremne aktivnosti, uključivanje djece i roditelja, te pozitivna komunikacija između odgojitelja i učitelja ključni su faktori uspješne tranzicije. Potrebno je dalje raditi na razvoju smjernica i sustavne podrške takvim oblicima suradnje na lokalnoj, ali i nacionalnoj razini.

8. Literatura

- Bouillet, D. (2011). Pristupi tranzicijama u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju. U: Žganec, N. (ur.), *Djetinjstvo između politike i prakse* (str. 45–61). Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe (2008). Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_06_63_2128.html
- Kovač, V. (2007). Dijete u tranziciji iz vrtića u školu: suradnja roditelja, odgojitelja i učitelja. *Napredak*, 148(3), 283–295.
- Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. (2015). Dostupno na: <https://mzom.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Obrazovanje/Predskolski/Nacionalni%20kurikulum%20za%20rani%20i%20predskolski%20odgoj%20i%20obrazovanje%20NN%2005-2015.pdf>
- Palekčić, M. (2008). *Razvojna mapa kao poticaj individualizaciji rada u vrtiću. Dijete, vrtić, obitelj*, 14(53), 12–16.
- Slunjski, E. (2011). *Vrtić kao zajednica učenja*. Zagreb: Mali profesor.
- UNICEF Hrvatska. (2014). *Priprema djece za školu: smjernice za roditelje i odgojno-obrazovne djelatnike*. Zagreb: UNICEF.
- Visković, I. (2021). *Perspektiva djece u prijelazu iz vrtića u školu*. *Dijete, vrtić, obitelj*, 27(1).
- Visković, I., Višnjic Jevtić, A. (2019). *Je li važnije putovati ili stići?*. Zagreb: Alfa.